

Onderwerp Nota Zandwegen
wensen en bedenkingen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon 14 050

Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 394585-2023

Datum 17-1-2024

Uw brief van -

Uw kenmerk - 

Geachte lezer,

In het zuiden van de gemeente Groningen, het Gorecht, ligt een bijzonder netwerk van zandwegen met een totale lengte van ruim 36 km. Hiervan bestaat 22 kilometer uit zand en is 14 kilometer halfverhard. Het is een prachtig gebied dat rust uitstraalt en waarvan de lange historie voelbaar is. Een gebied dat we koesteren.

Voor u ligt de nota Zandwegen. Een beleids- en beheerdocument waarin we de uitgangspunten en maatregelen beschrijven die nodig zijn voor het beschermen, functioneren en beheren van de zand- en puinwegen in de gemeente Groningen.

Aanleiding

Het project Zandwegen vloeit voort uit de harmonisatie bij de gemeentelijke herindeling. De huidige nota Zandwegen (uit de voormalige gemeente Haren) stamt uit 1989 en was na meer dan drie decennia toe aan een herijking. In de loop der jaren is het gebruik van de zandwegen verschoven van hoofdzakelijk agrarisch naar een breed scala van functies. De verkeersintensiteit van personenauto's en het bijbehorende parkeren is toegenomen en ook heeft het gebied een meer recreatieve functie gekregen. Tegelijkertijd zijn de agrarische bedrijven in aantal afgenomen maar zijn machines zwaarder geworden. De verbreding van functies en toename van de verkeersintensiteit heeft gevolgen voor de kwaliteit van zandwegen en voor het beheer.

In het voorjaar 2020 heeft de Stichting Landelijk Gebied Haren (SLGH) uit eigen beweging aan het college advies uitgebracht via hun nota Zandwegen. Wethouder Philip Broeksma heeft als toenmalig gebiedswethouder voor het gebied Haren kennisgenomen van het advies en toegezegd deze te betrekken bij de herijking. Vanwege het diverse karakter van de zandwegen is besloten deze herijking zo integraal mogelijk op te pakken.

Een (korte) samenvatting

De kern van de conceptnota Zandwegen betreft de grote waarde die we hechten aan de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden van het gebied. Het behoud en daar waar het kan versterken is ons uitgangspunt. De zandwegen dragen bij aan de herkenbaarheid van de landschapsgeschiedenis van dit deel van de Hondsrug. De landschappelijke verschijningsvorm (de ligging, de samenhang met de omgeving en het van oorsprong aanwezige zand uit de laatste ijstijd) is zeer bepalend voor de identiteit van het esdorpenlandschap.

De zandwegen vertegenwoordigen bovendien een hoge ecologische waarde, omdat ze bijdragen aan een groene dooradering van het landelijke gebied. Zandwegen zijn belangrijk voor het leefgebied van (zeldzame) planten- en dierengemeenschappen. Dieren kunnen zich langs bermen en hout- en bossingels verplaatsen. Daarnaast zijn de onverharde wegen ecologische verbindingen tussen natuurgebieden, waar dieren zich gemakkelijk over kunnen verplaatsen.

Om de zandwegen te beschermen en in stand te houden, beschrijven we in de concept nota een set van maatregelen die ervoor moeten zorgen dat de druk op de zandwegen niet toeneemt, maar dat het gebied wel toegankelijk blijft voor eenieder die er woont, werkt en van wil genieten. Zowel recreatie, verkeer, beheer en onderhoud zijn ondergeschikt aan de cultuurhistorie en ecologie. Dat betekent dat we (recreatief) autoverkeer willen ontmoedigen en fietsers en wandelaars willen faciliteren daar waar het kan. De draagkracht van het gebied is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Het houdt ook in dat we de zandwegen een betere planologische bescherming geven; verharding van een zandweg is uitgesloten. Voor het beheer kijken we naar het profiel van de zandweg als geheel. Niet alleen de rijbaan, maar ook de bermen, houtwallen, sloten, ect. Onderhoud geschiedt dan door middel van een periodieke schouw waarbij al deze elementen worden meegenomen.

De maatregelen in het kort:

- De behoefte tot beheer en onderhoud wordt bepaald via een technische schouw, op basis van meldingen en via de (digitale) burgerschouw.
- We maken een analyse van het netwerk van oude zandwegen; welke zijn verdwenen en welke kunnen eventueel ooit hersteld worden.
- We onderzoeken bij welke zandwegen het profiel is aangetast of waarvan is vastgesteld dat delen van de zandweg illegaal in gebruik zijn genomen. In die gevallen waarin dit is vastgesteld gaan we actief handhaven.
- We ontmoedigen het autoverkeer op de zandwegen door het terugdringen van recreantenverkeer middels het inzetten van nieuwe startpunten van wandel- en fietsroutes op logische plekken met beperkte (verharde) parkeergelegenheid.
- We zetten ook in op een gedragsverandering, waarbij we het belang van de zandwegen willen benadrukken en uitstralen zodat mensen zich bewust zijn van de bijzondere omgeving waar ze zich in bevinden en hun gedrag daarop aanpassen.
- We stellen op alle zandwegen een 30 km/h zone in en inventariseren de (huidige) verkeersborden.
- We stellen, voor de winterperiode, op alle zandwegen die binnen de categorieën landbouw of recreatie vallen een geslotenverklaring voor gemotoriseerd verkeer (bord C12) in, met uitzondering van bestemmingsverkeer.

Volgvel 2

- We monitoren de situatie met betrekking tot overlast van crossmotoren en zetten in op ontmoedigen van gebruik van (cross)motoren op de zandwegen.
- Voor het bouwverkeer stellen we dezelfde regels als elders in de gemeente; bij het aanvragen van een omgevingsvergunning moet ook getoetst worden op de aanrijroutes van de voertuigen. Dat wil zeggen; zo min mogelijk over de zandwegen, daar waar nodig rijplaten neerleggen en eventuele schade herstellen.
- Bestaande fietspaden blijven gehandhaafd. Er komen in principe geen nieuwe fietspaden bij.
- We blijven in overleg met de Provincie over de doorfietsroute Zuidlaren-Groningen.
- We werken een eenduidige regelgeving in het Omgevingsplan uit.
- Hieraan koppelen we een stelsel van regels om verharding (en half verharding) van zandwegen uit te sluiten.

Om deze maatregelen uit te voeren, richten we de ambtelijke coördinatiegroep Zandwegen in. De coördinatiegroep Zandwegen heeft de taak om het gebied van de zandwegen te (blijven) monitoren en uitvoering te geven aan de genoemde maatregelen. De coördinatiegroep bestaat uit collega's van verschillende disciplines waarmee de zandwegen annex zijn. Dit zijn collega's van het programma Leefkwaliteit, Mobiliteit, Ruimtelijke Economie (Vrijtijdsbesteding), Stadsbeheer en het Gebiedsteam.

Participatie

Voor het opstellen van de Nota Zandwegen zijn we eerst gaan inventariseren welke ideeën, wensen en suggesties er zijn bij de verschillende belanghebbenden in het gebied. Dit is gedaan aan de hand van verkennende gesprekken met de terreinbeherende organisaties als Natuurmonumenten, Groninger Landschap en Staatsbosbeheer, maar ook Geopark de Hondsrug, Nationaal park Drentsche Aa, SLGH, de agrariërs en natuurlijk de bewonersorganisaties Dorpsbelangen Noordlaren, Plaatselijk belang Glimmen en Dorpsbelangen Onnen.

De rode draad van deze gesprekken is dat het zandwegennetwerk behouden moet blijven en daar waar mogelijk versterkt. Mensen zijn trots op het gebied en stralen dat ook uit. Maar er is ook sprake van tegenstrijdige belangen, bijvoorbeeld het verzoek van het afsluiten van sommige zandwegen voor gemotoriseerd verkeer tegenover toegankelijkheid voor iedereen. Of het aanleggen van meer fietspaden tegenover het niet aantasten van natuur. Maar op de meeste punten zijn de verschillende belangenorganisaties het eens met elkaar; het recreatieve gebruik moet niet nog meer toenemen, het onderhoud en beheer moet goed zijn en de overlast van gebruikers in de vorm van verkeer en parkeren moet beperkt worden.

Van alle gesprekken zijn gespreksverslagen opgesteld, waaruit een lijst met onderwerpen is voortgekomen om mee te nemen in de nota. Veel van deze onderwerpen gaan over het beheer en onderhoud en zijn suggesties hoe deze verbeterd moet worden. Dit heeft geleid tot een andere aanpak voor het beheer en onderhoud, waarbij via een reguliere, interne schouw wordt gekeken naar maatwerk per zandweggedeelte. Daarnaast nemen we uit deze gesprekken onder andere mee dat de zandwegen voor iedereen toegankelijk moeten blijven, dat toerisme niet meer moet

Volgvel 3

toenemen en dat we het parkeren in de bermen van zandwegen moeten tegengaan. Maar bovenal dat zandwegen beschermd en behouden moeten blijven.

Met de uitgangspunten van de inventariserende gesprekken is de conceptnota Zandwegen opgesteld en op 25 april 2023 door het college vrijgegeven voor inspraak. De inspraakperiode liep van 26 april t/m 14 juni. Op 10 mei hebben we een inloopbijeenkomst georganiseerd voor alle geïnteresseerden in Dorpshuis de Groenberg in Glimmen. Deze bijeenkomst is redelijk goed bezocht door ongeveer 30 bezoekers. Velen gaven aan blij te zijn met de uitgangspunten in de conceptnota. Er werd vooral positief gereageerd op het vooropzetten van het cultuurhistorisch en het ecologisch belang van de zandwegen. Maar ook werden er zorgen geuit over het goed uitvoeren van het beheer en onderhoud omdat dit in het recente verleden niet overal goed is gegaan.

Samen met de opgehaalde reacties tijdens de inloopavond zijn er in totaal 42 reacties binnengekomen. De aard van de reacties varieert van een enkele zin tot reacties van meerdere pagina's en van een mening over de kleurkeuze van de kافت tot het afsluiten van bepaalde zandwegen. Alle reacties zijn samengevat per onderwerp en vervolgens gecategoriseerd. Op deze manier is goed te zien hoe vaak een bepaald onderwerp door verschillende personen benoemd is. De gecategoriseerde reacties plus het antwoord van de gemeente zijn terug te vinden in het participatieverslag.

De reacties zijn samengevat in 124 verschillende onderwerpen, te verdelen in 10 categorieën. 46 van deze onderwerpen gaan sec over de wijze van uitvoering van het beheer en onderhoud. De nota biedt uitgangspunten over de wijze waarop Stadsbeheer het beheer uitvoert, maar is geen directe handleiding over hoe bijvoorbeeld het bestek gemaakt moet worden of welke materialen gebruikt dienen te worden. Dit is onderdeel van de interne bedrijfsvoering. Wij bemerken dat dit voor een aantal reageerders niet helemaal duidelijk is en hebben dit verschil duidelijk proberen te maken in de nota en via de antwoorden in het participatieverslag.

De rode draad van de overige binnengekomen reacties laat zien dat de uitgangspunten in de nota gedragen worden. Reageerders drukken ons vooral op het hart eventuele maatregelen met respect voor het gebied te nemen en per situatie te kijken naar een passende oplossing. Dit is ook precies wat we willen en waarvoor de coördinatiegroep zandwegen in het leven wordt geroepen.

Daarnaast bleek uit de reacties dat de beheerkaarten in de bijlage van de conceptnota meer vragen oproepen dan duidelijkheid boden. Hierop hebben we de kaarten aangepast en de tabellen verwijderd om het overzicht te behouden. De tabellen boden achteraf bezien ook geen meerwaarde.

Aan de hand van alle inhoudelijke reacties hebben we de nota nogmaals onder de loep genomen en kritisch gekeken naar de maatregelen genoemd in de nota. Naast enkele tekstuele aanpassingen en verscherpingen hebben de reacties niet geleid tot grote aanpassingen of andere maatregelen.

Tegengestelde belangen

Niet alle maatregelen zullen bij iedereen even positief worden ontvangen. Er is sprake van tegengestelde belangen. Zo zouden de agrariers de maximale aslastbeperking die nu op een aantal zandwegen geldt graag kwijt zijn. Met een hogere aslast is de kans op schade aan zandwegen -en daarmee aantasting van de ecologische en cultuurhistorische waarde- echter wel hoger. Mocht blijken dat de ecologische en cultuurhistorische waarden teveel in het geding komen, zullen we de situatie opnieuw beschouwen.

Ook klinkt er de wens vanuit bepaalde belangenorganisaties over het toevoegen van fietspaden langs zandwegen. Dit kan niet zonder het typische karakter van de zandweg aan te tasten, daarom gaan we hier niet in mee. Hetzelfde geldt voor het verbieden van het betreden van zandwegen voor gemotoriseerd verkeer. We vinden het belangrijk dat het gebied voor iedereen toegankelijk is, ook voor anders mobiele. Daarom sluiten we niet bij voorbaat al zandwegen af. Wel worden bepaalde zandwegen in de winterperiode afgesloten middels een geslotenverklaring. Dit is om de begaanbaarheid zo goed mogelijk te houden in de winter, wanneer het te nat en koud is om onderhoud te verrichten. Klimaatverandering en de gevolgen daarvan (zoals langere perioden van hevige regenval of juist droogte) hebben ook invloed op de wijze van beheer en onderhoud van de zandwegen. Bij het uitvoeren van maatregelen zal hierop geanticipeerd worden.

Ondanks dat alle betrokkenen de zandwegen koesteren en willen behouden, is er een meningsverschil over de wijze waarop dit moet gebeuren en de rol van bewoners hierin. Dit heeft geleid tot zorgvuldige gesprekken op ambtelijk, directie en bestuurlijk niveau. De uitkomsten van deze gesprekken hebben niet geleid tot aanpassingen in de nota.

Vervolg

De nota Zandwegen geeft de benodigde handvatten voor Stadsbeheer en de coördinatiegroep Zandwegen om verder te gaan met het behouden, versterken en beheren van de zandwegen. De coördinatiegroep zal zorgdragen voor de uitvoering van de maatregelen en hier de benodigde acties op zetten.

Wij verzoeken u tot slot mogelijke wensen en bedenkingen vanuit uw raad aan ons mee te geven.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

burgemeester,
Koen Schuiling

secretaris,
Christien Bronda

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.